

Rasspecifik avelsstrategi RAS för Bouvier des Flandres

Innehåll

Inledning	2
Generellt om rasen	4
Rasens historia, bakgrund och utveckling	4
Övergripande avelsmål för rasen.....	5
Rasens population/avelsstruktur (Lathunden)	5
Nulägesbeskrivning.....	5
Mål.....	6
Strategier	7
Hälsa	7
Nulägesbeskrivning	7
Höftledsdysplasi, HD.....	8
Ögon	9
Förekomst av reproduktionsproblem	11
Förekomst av andra hälsoproblem redovisat i Agria Breed Profile.....	11
Mål.....	12
Strategier	12
Mentalitet och bruksegenskaper	14
Nulägesbeskrivning.....	14
Mål.....	16
Strategier	16
Exteriör	17
Nulägesbeskrivning.....	17
Mål.....	18
Strategier	19
Summering (sammanfattning)	19
Bilaga 1 versionshistorik	22
Bilaga 2 detaljerad MH statistik	24
Bilaga 3 a) MH spindel	25
Bilaga 3 b) MH spindel	26

Inledning

Svenska Bouvierklubben har, under arbetet med denna reviderade version, haft en arbetsgrupp med utpekat ansvar att uppdatera texter och statistik. Utöver detta har arbetet diskuterats på årsmöten och medlemsmöten samt skickats på remiss ett flertal gånger till uppfödare och medlemmar. Klubben har också skickat in dokumentet till SBK:s utskott Avel och hälsa som har returnerat det med kommentarer angående ändringar. Se versionshistorik, bilagd i slutet av dokumentet.

Rasspecifika avelsstrategier (RAS)

RAS är en handlingsplan för aveln inom en specifik ras. Vid avel inom små populationer styrs rasutvecklingen oftast till största delen av utländska uppfödare. RAS för dessa raser bör prioritera mål som individens hälsa och funktion samt låg inavelsgrad för varje (enskild) parning. (se kapitel 9 "Avelsplanering/ populationsstrategier" ur "Avelsboken" förf. Lennart Swenson).

Svenska Kennelklubben har tagit fram ett dokument "Avelsstrategi för små hundpopulationer" som kan användas som ett stöd när ett RAS-dokument ska tas fram för raser med små populationer:

Kunskap

- Var uppfödare inom en ras bör ha kunskap inom följande områden:
- Rasens historiska bakgrund och utveckling (inom men framförallt utom Sverige)
- Aktuell populationskunskap, dvs nuläge för rasen
- Målinriktningar och prioriteringar för framtiden

Vägledande dokument

- SKK:s grundregler punkt 2
- SKK:s avelspolicy
- Avelskommitténs policyuttalanden (i januari/08 gällande: medfött navelbräck, grava dysplaster, demodex)
- "Avelsboken" (förf. Lennart Swenson) i SKK:s bokserie Hunduppfödaren

Underlag för bedömning

Eftersom rasutvecklingen i numerärt små raser, via import, till stor del styrs av uppfödare utanför Sverige bör kunskap om dessa uppfödares avelsmål och avelsresultat inhämtas. SKK Avelsdata kan ge härstamningsuppgifter, mentalbeskrivningsprotokoll, prov- och utställningsresultat samt centralt registrerade veterinärdata.

Prioriterade områden

• Hälsa och funktion

- Hundens hälsa och välbefinnande skall alltid komma i första hand, dvs störst hänsyn skall tas till hälsostörningar som förorsakar lidande hos hunden. Prioritera avel som gynnar avkommans möjlighet till ett långt liv utan hälsostörningar.
- Prioritera avel som gynnar god funktion.
- Avelsdebuten bör ske tidigast vid den ålder då hunden med stor sannolikhet hunnit utveckla för rasen kända hälsostörningar. I annat fall bör information inhämtas om föräldrarnas hälsostatus vid lämplig ålder.
- Avelsdebuten bör ske tidigast vid den ålder då hunden uppvisar en vuxen individs fysiska mognad och beteende (mentalitet).
- Avel för mentala egenskaper anpassade till rasens funktion och samhällets krav.

Låg andel av nära släktskapsparningar

- Importera avelsdjur med låg grad av släktskap till befintliga avelsdjur.
- Undvik kraftig inavel, avelsdjur bör inte vara närmare besläktade än kusiner (inavelsgrad högst 6,3 % räknat som ökning över fem generationer).
- Använd avelsdjur ur så många familjer som möjligt och undvik att upprepa tidigare gjorda kombinationer.
- Tänk på att för importerade djur registreras endast en treledsstamtavla i rasdata varför inavelsnivån vanligen blir underskattad. (se även kapitel 3 "Avelstraditioner och strukturer i hundavel" och kapitel 9 "Avelsplanering/underlag för RAS" ur "Avelsboken" förf. Lennart Swenson)

Naturlig fortplantning

Att till avel endast använda hundar som inte bedöms ha nedsatt könsdrift eller oförmåga till normal parning. "Att till avel endast använda hund som kan fortplanta sig på ett naturligt sätt. Används artificiell insemination (AI) trots avsaknad av dokumenterad avelsförmåga ska respektive ansvarig AI-veterinär intyga att hanhunden och tiken inte bedöms ha nedsatt könsdrift eller oförmåga till normal parning." (SKK:s grundregler punkt 2:5)

Ur SKK:s avelspolicy

Avel och uppfödning skall också ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen och Svenska Kennelklubbens grundregler. Till avel ska inte hundar med allvarlig sjukdom/funktionshinder användas.

Parningskombination som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman ska undvikas.

Generellt om rasen

Rasens historia, bakgrund och utveckling

Munkarna vid Ter Duinen klostret i Flandern sägs vara bland de första kända uppfödarna. Bouviererna som avlades fram av dem sades härstamma från blandningar mellan importerade irländska varghundar och skotska hjorthundar tillsammans med lokala gårdshundar tills man fick en ras som ansågs vara föregångaren till den moderna bouvier des Flandres.

Detta blev en arbetande hund kapabel att outtröttligt prestera, fösa och vakta boskap och även dra vagnar, tack vare dess styrka och temperament och dess möjlighet att stå emot väder och vind på grund av den tjocka pälsen

Så sent som i början av 1900-talet var rasen inte helt definierad utan fanns i tre varianter. Konflikter mellan de tre ledde till att utvecklingen stannade av något. Det fanns skrivna standarder tidigt 1910-tal men inte samstämmiga. Bouvierens historia är således rätt ung och den har både det belgiska och franska Flandern som hemland.

Under första världskriget togs hundarna i anspråk av armén som bevakningshund och rapporthund, och rasen fick bevisa sin duglighet utanför boskapsområdet. De överlevande soldaterna lovordade dessa modiga, raggiga hundar som kämpade så bra vid sidan av människorna. Kriget gick hårt åt Flandern och rasen decimerades svårt, men man lyckades restaurera den under mellankrigstiden. Det fanns en hanhund, Nic, vilken hade tjänstgjort under kriget och som efter det vann ett flertal gånger på utställningar. Han sägs ligga till grund för den bouvier vi känner till idag.

Det dröjde ända fram till 1937 innan det fanns en nedtecknad standard för rasen men andra världskriget hotade än en gång rasens existens. Först 1965 antogs standarden av FCI.

Ursprungligen användes bouvier des Flandres av bönder, boskapshandlare, skogsvaktare, tjuvskyttar med flera. Rasens viktigaste uppgift var från början att vakta och driva nötboskap. Och uppfödarna var ganska överens om vad som var det väsentligaste hos en bouvier, nämligen att den ska vara kort och samlad, ha kraftig benstomme och starka senor, den ska vara uthållig, robust, ha fria rörelser och ett livligt temperament. Allt detta utan att verka klumpig eller tung. Det kanske mest framträdande kännetecknet är nog det imponerande huvudet vilket betonas av ett kraftigt skägg och mustascher.

Bouvier des Flandres har som hemland både det belgiska och franska Flandern. Ingen naturlig gräns skiljer de båda regionerna åt. Boskapsfösarna behövde bra hundar som kunde driva hjordarna och de valde bara ut de hundar i trakten som uppfyllde kraven så-väl kroppsligt som mentalt. Dessa hundar är grunden för dagens bouvier des Flandres.

Bouvieren är vänlig, lojal och skyddande till sin natur. Den besitter även sofistikerade egenskaper såsom god kontroll, intelligens och pålitlighet. De kan se respektingivande ut men skenet bedrar, den är ofta lugn och vänlig. Emellertid blir den lätt uttråkad vid träning och behöver fantasifull träning för att komma till sin rätt.

Bouvieren är olik de flesta andra boskapshundar i sitt sätt att arbeta, genom att den inte nafsar i hasorna, utan använder sin styrka till att stöta och tackla djuren i rätt riktning.

Rasens historia, bakgrund och utveckling är taget från boken Bouvier des Flandres, Richard Pollard

Övergripande avelsmål för rasen

Målet med avelsarbetet för bouvier des Flandres är att verka för att avelsbasen ökar för att undvika problem som kan uppstå med en för snäv avelsbas. Det är också ett mål att få så många individer som möjligt till hälsoutvärderingar samt mentala och exteriöra beskrivningar.

Rasens population/avelstruktur (Lathunden)

Nulägesbeskrivning

Tabell 1. Övergripande tabell för nedanstående rubriker

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ant. registrerade (importer)	39 (1)	65 (0)	27 (0)	43 (6)	35 (10)	16 (1)	16 (6)	33 (5)	3 (3)	23 (1)
Inavel %	4,1	2,1	2,7	0,7	0,8	0,7	0,7	1,6	0,0	0,4
Kullstorlek exkl. importer	4,9	7,2	5,4	4,8	6,3	5,0	5,0	5,6	0,0	5,5

Populationsstorlek, registreringsiffror

Registreringsiffrorna går oroväckande ned och det är inte bra för att hålla avelsbasen på en hälsosam nivå. Siffrorna inom parentes är en därav post och visar antal importer.

Genomsnittlig kullstorlek

Kullstorleken är relativt konstant över tid men i en liten population kan det se ut som om kullstorleken varierar kraftigt om man räknar på antalet registrerade respektive år. Antalet importer var många åren 2014, 2016 men 2018 registrerades inte någon svenskfödd bouvier. Det föddes valpar i slutet på 2018 men de registrerades år 2019. Dock är importerna ett välkommet inslag i populationen då de kan påverka avelsbasen positivt.

Inavelstrend (inavelsökning), fördelning parningar

Inavelsgraden är låg och det beror till en del på att det används en del utländska hanar i aveln. Även de importer som finns bidrar till att hålla nere inavelsgraden. Historiskt sett, i rasens ungdom i Sverige så fanns betydligt högre inavelsgrader i vissa kullar men med öppna gränser så har detta sjunkit. År 2010 är det året med högst inavelsgrad och detta år är det två kullar som drar upp måttet.

En kull har en inavelsgrad på 9,4 och en annan har 6,6. SKK rekommenderar inte parning mellan två individer där avkommans inavelsgrad överstiger 6,25% d v s kusinparning.

Användning av avelsdjur, ålder första valpkull, avkommor per avelsdjur, barn-barn

I och med de sjunkande registreringsciffrorna syns också ett minskat antal avelsdjur. Det är, precis som kommentarerna i ovanstående rubriker, inte bra för avelsbasen. Dock så sker aveln med ett i stort sett lika antal hanar som tikar och det är även vanligt med utländska hanar i aveln. Detta medför att inavelsgraden hålls på en låg nivå.

Import av material från andra länder, antal importörer redovisas inom () vid registreringsciffrorna

Det sker ett bra utbyte med avelsdjur från andra länder främst inom Europa och en förhoppning är att de importörer som nu finns i Sverige ska användas i aveln och därmed gynna avelsbasen.

Tabell 2. Avelsbas, beräknad på svenskregistrerade hundar

Period	Beräknade		Avelsbas		Inavel %
	Kullar	Valpar	Utnyttjad	Tillgänglig	
2015 – 2019	28	94	93	28	1,0
2010 – 2014	54	228	42	52	1,9
2005 – 2009	75	369	137	55	1,9

Den utnyttjade avelsbasen, som visar hur uppfödarna använt materialet, håller sig på en hyfsad nivå. Däremot så visar den tillgängliga avelsbasen, som visar resultat från simulerade framtida generationer genom ett slumpurval på de avkommor som finns, att klubben och uppfödarna bör vara observanta på vilka hundar som används i aveln. Dock är det så att bouvieren i Sverige till en del är beroende på att importörer eller avelshanar i andra länder används. Den tillgängliga avelsbasen blir då lägre än den utnyttjade och kan genom detta visa värden som inte riktigt stämmer överens med verkligheten. I små populationer ska också avelsbasberäkningar hanteras med försiktighet men absolut inte ignoreras. En låg tillgänglig avelsbas uppkommen genom användandet av importörer eller utländska hanar ger dock en gynnsam utveckling av inavelsgraden.

I början av 2000 användes cirka 10 tikar respektive hanar i aveln och 2007 16 tikar och 14 hanar till att under 2018 användes endast 2 tikar och 2 hanar i aveln.

Mål

Kortsiktiga

Kortsiktigt handlar det om att få fler individer i avel. För att öka såväl den effektiva som den utnyttjade avelsbasen bör det vara fler unika individer i aveln från den inhemska populationen. Målet inom en femårsperiod är att öka antalet individer som används i aveln till 3 - 5 hanar och 3 - 5 tikar varje år.

Långsiktiga mål

Det långsiktiga målet är att öka den effektiva och utnyttjade avelsbasen samt att bevaka att inavelsgraden fortsätter vara på en låg nivå. En viktig komponent i det målet är att få fler aktiva uppfödare.

För att ha en livskraftig nationell avel bör det finnas 7 – 8 aktiva uppfödare som producerar 1 kull vardera per år sett över en tioårsperiod.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Det som alltid kommer upp under dessa rubriker är information och dialog. Klubben har för avsikt att anordna uppfödarträffar och utbildningar och att göra dem tillsammans med Svenska Brukshundklubbens (SBK) utskott för avel och hälsa. En liten klubb med knappa resurser kan dra stora fördelar av att arbeta tillsammans med SBK och andra rasklubbar inom samma specialklubb.

Klubben har också för avsikt att skicka ut ett informationsmaterial om vikten av att ha ett större antal individer i avel och vad det innebär att vara uppfödare. Det materialet ska förhoppningsvis även kunna locka fler att bli uppfödare.

Hälsa

Nulägesbeskrivning

Generell beskrivning av helhetssituationen i rasen

Bouvieren anses vara en förhållandevis frisk ras men det finns naturligtvis områden och sjukdomar/diagnoser där rasen inte har ett gynnsamt läge. Dock är det så som för andra små populationer att det dels är svårt att visa säkra siffror, dels att populationen också är sårbar för uppkomna defekter som är genetiskt betingade.

Förekomst av hälsoproblem, sjukdomar och/eller defekter, enkäter, officiella registrerade resultat, försäkringsstatistik

När det gäller de registrerade hälsoreultatena så finns det både HD- och ED-problematik. Tyvärr är inte siffrorna så säkra som vi skulle vilja ha dem då det är ett lågt antal individer som undersöks. Detta tillsammans med en initialt liten population ger höga procentsiffror i de fall det finns anmärkningar. Lathunden ger möjlighet att räkna fram HD- och ED-poäng för kullar men även ett medelvärde för rasen. Poängen ger en indexliknande bild. Rasens medelvärde för HD sett över alla resultat är 1,8.

Höftledsdysplasi, HD

Vi har tagit del av SKK:s HD-utredning samt slutrapport.

<https://www.skk.se/contentassets/2fcaf0d9245e43d19913576ca5ff8c80/hd-utredningens-slutrapport.pdf>

Höftledsdysplasi, HD, är en felaktig utveckling av höftleden under hundens uppväxt som kan ge upphov till osteoartrit, en inflammation i höftleden. Man vet att nedärvningen är mycket komplex och en mängd miljöfaktorer påverkar också utvecklingen av höftleden hos den unga hunden.

Arvsgång: Polygen

Vid polygen nedärvning är selektion den viktigaste metoden. Man måste titta på förekomsten av anomalin. Belastningsgraden för den enskilda individen kan inte beräknas, bara uppskattas. Det är viktigt att konsekvent välja bort de sämsta kullarna och deras föräldrar. För att minska frekvensen av HD krävs att man i avel tar hänsyn till föräldrarnas kullsyskons HD-status och även avkommans HD Status. Ju fler hundar som röntgas ju säkrare urval av avelsdjur.

Problemet i en numerärt liten ras som bouvier är att vi i dagsläget inte kan "unna" oss att selektera för hårt i kullarna. Det föds för närvarande endast några få kullar om året. Det går inte heller att lösa problemet med importörer då avläsningen inte ser likadan ut i alla länder.

Tabell 3. Förekomst av HD samt andel som undersökts

				A procent		B procent		C procent		D procent		E procent		
	Antal reg	Antal rtg	Rtg i %	Ej rtg i %	mot antal reg	mot antal rtg	mot antal reg	mot antal rtg	mot antal reg	mot antal rtg	mot antal reg	mot antal rtg	mot antal reg	mot antal rtg
2010	39	24	61,5	38,5	30,8	50,0	12,8	20,8	12,8	20,8	5,1	8,3	0,0	0,0
2011	65	32	49,2	50,8	21,5	43,8	20,0	40,6	7,7	15,6	0,0	0,0	0,0	0,0
2012	27	15	55,6	44,4	33,3	60,0	3,7	6,7	11,1	20,0	7,4	13,3	0,0	0,0
2013	43	27	62,8	37,2	37,2	59,3	18,6	29,6	4,7	7,4	2,3	3,7	0,0	0,0
2014	35	22	62,9	37,1	17,1	27,3	31,4	50,0	8,6	13,6	5,7	9,1	0,0	0,0
2015	16	10	62,5	37,5	18,8	30,0	37,5	60,0	6,3	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2016	16	8	50,0	50,0	12,5	25,0	25,0	50,0	12,5	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2017	33	15	45,5	54,5	21,2	46,7	12,1	26,7	12,1	26,7	0,0	0,0	0,0	0,0
2018	3	1	33,3	66,7	33,3	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2019	23	2	8,7	91,3	0,0	0,0	4,3	50,0	4,3	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Antal diagnoser 2011–2020:

Diagnos	Antal
HD grad A	89
HD grad B	62
HD grad C	38
HD grad D	9
HD grad E	1

Tabell 4. Förekomst av ED samt andel som undersökts

				UA procent		I procent		II procent		III procent		
	Antal reg	Antal rtg	Rtg i %	Ej rtg i %	mot antal reg	mot antal rtg	mot antal reg	mot antal rtg	mot antal reg	mot antal rtg	mot antal reg	mot antal rtg
2010	39	24	61,5	48,7	38,5	75,0	5,1	10,0	2,6	5,0	2,6	5,0
2011	65	32	49,2	55,4	30,8	69,0	9,2	20,7	1,5	3,4	3,1	6,9
2012	27	15	55,6	51,9	44,4	92,3	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7	7,7
2013	43	27	62,8	37,2	60,5	96,3	2,3	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0
2014	35	22	62,9	40,0	57,1	95,2	2,9	4,8	0,0	0,0	0,0	0,0
2015	16	7	43,8	37,5	31,3	50,0	12,5	20,0	12,5	20,0	6,3	10,0
2016	16	3	18,8	50,0	43,8	87,5	6,3	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0
2017	33	10	30,3	54,5	36,4	80,0	3,0	6,7	3,0	6,7	3,0	6,7
2018	3	1	33,3	66,7	33,3	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2019	23	2	8,7	91,3	4,3	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	50,0

Antal diagnoser 2011-2020:

Diagnos	Antal
ED ua (0)	148
ED grad 1	17
ED grad 2	6
ED grad 3	7

Ögon

På bouvier förekommer bland annat katarakt, PRA och glaukom. Det finns flera olika typer av PRA och katarakt. Få bouvierer ögonlyses och det vore av stor vikt om vi kunde få fler hundar lysta för att kunna göra en korrekt bedömning gällande ögonsjukdomar som finns inom rasen. När det gäller glaukom upptäcks det inte vid vanlig ögonlysning utan det behöver göras en ska Gonioskopi. Ett annat problem är att om en hund med Glaukom inte behandlas av ögonspecialist sänds inte informationen till SKK för registrering. En stor del av de undersökta hundarna i Europa påvisar olika grader av trånga kammarvinklar vilket kan leda till Glaukom.

Från studier har man fastställt att bouvieren har en genetisk predisposition för trångvinkelglaukom, PACG, eller pektinatligamentdysplasi, PLD*. Denna defekt kan leda till glaukom men studier i Belgien visade att det inte är så vanligt. Dock kan de som utvecklar glaukom till följd av PLD få omfattande förändringar.

*Rühli, M.B., Speiss, B.M. (1996). Goniodysplasie beim Bouvier des Flandres. Schweizer Archiv für Tierheilkunde, 138: 307–311

Krav på ögonlysning har varierat genom tid i klubben för att få valphänvisning samt att det, synonymt med det, ingått i klubbens avelsrekommendationer.

Analys

För få individer är ögonlysta för att få en sanningsenlig bild över de ögonsjukdomar som eventuellt finns i rasen. Av de hundar som har ögonlysts mellan 2012 - 2020 påvisar 20 % ögonsjukdom. De senare åren är andelen lägre men andelen ögonlysta dessa år är också betydligt lägre. I en liten population som den svenska kan en hund som nedärver ögonsjukdom hinna ställa till med mycket på kort tid.

Utifrån det vi kan se i statistiken är det dags att ändra i strategin och återgå i Avelsrekommendationerna till att ögonlysningsresultat ej ska vara äldre än 12 månader. Vi måste också få ut informationen om vikten av att ögonlysa även hundar som inte ska gå i avel för att hinna upptäcka en ökning innan det blivit ett problem.

Tabell 5a Förekomst av ögon diagnoser enligt gamla protokollet

DIAGNOS	2009	2010	2011
FRÄMRE Y-SÖMSKATARAKT		1	1
GLAUKOM		1	
KATARAKT BP MÅTTLIG UTBREDNING		1	
KATARAKT TOTAL			1
KATARAKT ÖP		1	
KATARAKT ÖP LINDRIG UTBREDNING		1	
MÅTTL. FÖRÄNDRING, GONIOSKOPI		1	
NÄTHINNEVECK	1		
PHTVL/PHPV, GRAD I			1
PPM, IRIS-IRIS, LINDRIG	2	1	
RETINOPATI, PRA-LIKNANDE		1	
ÖGA UA	18	17	18

Tabell 5b Förekomst av ögon diagnoser enligt nya protokollet

DIAGNOS	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
COLOBOM, MÅTTLIG	1								
GLAUKOM	1								
KATARAKT, PARTIELL CORTEX BAKRE, LINDRIG. GENETISK BETYDELSE OKÄND					1				
KATARAKT, PARTIELL CORTEX EKVATORIELL, LINDRIG. GENETISK BETYDELSE OKÄND					1				
KATARAKT, PARTIELL CORTEX FRÄMRE Y-SÖM, LINDRIG. ÄRFTLIG	1								1
KATARAKT, PARTIELL CORTEX FRÄMRE, LINDRIG. ÄRFTLIG	1								
KATARAKT, PARTIELL CORTEX, BPK, LINDRIG. ÄRFTLIG			1	1			1		
KATARAKT, PARTIELL CORTEX, BPK, MÅTTLIG. ÄRFTLIG			1						
MICROPAPILL	1								
PROGRESSIV RETINAL ATROFI (PRA)				1					
ÖGA UA	5	2	14	10	2	7	4	5	1

Tabell 6. Ögonlysningar 2011-2020:

Diagnos	Antal
Colobom, måttlig	1
Micropapill	1
Katarakt, partiell cortex främre, lindrig. Ärftlig	1
Katarakt, partiell cortex bakre, lindrig. Genetisk betydelse okänd	1
Katarakt, partiell cortex ekvatoriell, lindrig. Genetisk betydelse okänd	1
Katarakt, partiell cortex, BPK, lindrig. Ärftlig	3
Katarakt, partiell cortex, BPK, måttlig. Ärftlig	1
Katarakt, partiell cortex främre Y-söm, lindrig. Ärftlig	2
Progressiv retinal atrofi (PRA)	1
Glaukom	1
Öga UA	61

Förekomst av reproduktionsproblem

I Agrias skadestatistik så är förekomsten av livmoderinflemmation samt prostatabesvär presenterad som en förhöjd risk jämfört med alla andra raser. De är dock inte de diagnoserna med högst risk men inte desto mindre något att beakta. Vad statistiken dock inte visar är när i livet hundarna har blivit diagnostiserade.

Förekomst av andra hälsoproblem redovisat i Agria Breed Profile

Veterinärvård

I redovisningen från Agria redovisas att tumörrelaterade diagnoser har en tydligt förhöjd risk. Specifikt återfinns aterosom som både en tydlig förhöjd risk och också vanlig. Aterosom är ingen dödlig diagnos men nog så besvärlig för hunden men kanske mest för ägaren. Ärftligheten för aterosom är dock inte känd och därmed svår att komma åt genom några avelsrekommendationer. Tumörer i mage och tarm presenteras som en mycket förhöjd risk men inte så vanligt förekommande. Generellt sett är tumörsjukdomar inte så lätta att komma åt genom avelsarbete då tumörer påverkas av både arv och miljö.

Dödsorsaker

När det gäller dödsorsaker så visar statistiken att tumörrelaterade sjukdomar tillsammans med cirkulationsrelaterade diagnoser är den högsta risken för en bouvier att avlida av. Det är dock lika här som nämnts ovan att det inte ges någon information om när hundarna får diagnosen eller avlider. Om det är i ung ålder så kan det vara ett problem och också ge incitament för att om möjligt hitta ett sätt att begränsa det. Om det är så att det sker när hundarna är i hög ålder så kanske det mer handlar om ett konstaterade att det är dessa diagnoser som bouvierer avlider av.

Mål

Kortsiktiga mål

Av de 305 hundar som registrerades under åren 2011 – 2020 är 65% höftledsröntgade och 58% armbågsröntgade.

På kort sikt är målet att minst bibehålla andelen hundar vars höftleder röntgas och att lika många, 65 %, också väljer att röntga armbågarna.

Det är en allt för låg andel att endast 25 % av våra hundar idag ögonlyses. Det kortsiktiga målet är att höja den siffran till 35 %.

Långsiktiga mål

Det långsiktiga målet är att få ner antal hundar som är behäftade med HD och ED, samt att fler undersöks för att få säkra siffror på utfallet.

Målet sett över en tioårsperiod är att öka antalet röntgade individer till 80 % av den svenska populationen.

Vad gäller ögon är vårt långsiktiga mål att även hundens ögon undersöks i samma utsträckning som röntgen av höfter och armbågar. Vi önskar också att man inte väljer djur som ska gå i avel där man ser att ögonsjukdom förekommer i flera generationer i samma linje. Sett på en tioårsperiod önskar vi komma upp till att minst 50 % av populationen är ögonlyst.

För övriga diagnoser och hälsotillstånd måste man på kort sikt göra en bedömning av vad som är genetiskt betingat och i så fall om nedärvningsmodellen är känd. För de fall där detta kan konstateras blir det långsiktiga målet att jobba med dessa bitar.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Informera hundägare om vikten av att alla hundar röntgas och ögonlyses oavsett om de ska användas i avel eller inte. Ett bra sätt till ökad information är att uppfödarna informerar sina valpköpare om vikten av att undersöka sina hundar. Ett annat sätt att få ut informationen är att både ha lättläst text i ämnet hälsa på klubbens hemsida, samt att skicka med information i ämnet hälsa till nyblivna medlemmar. Det är inte viktigt bara för aveln utan för att valpköparen ska veta hur de ska hantera sin hund och hur mycket man kan belasta den i träning.

På Svenska Brukshundklubbens hemsida publiceras information om utfall på HD, ED och MH för rasen och per uppfödare. Klubben ämnar publicera denna information även på vår hemsida och också lägga till statistik över ögon diagnoser. För att försöka höja antalet undersökningar av våra hundars ögon, kommer klubben att inrätta en fond som ger bidrag till ögonlysning.

Inom alla dessa områden är det viktigt att få ut information, tips och råd även till valpköpare. till exempel om vilka frågor man ska ställa till uppfödaren och vad som är viktigt för att så långt det är möjligt säkerställa att man får hem en frisk och sund valp. Denna strategi fyller flera syften, genom att få fokus på vikten av undersökningar och att avla för att hålla nere frekvenser av olika tillstånd. Vi får en än mer friskare ras vilket i nästa steg kan ha påverkan på försäkringspremierna och hålla dem nere.

Klubben har administrerat två hälsoenkäter, den första skickades ut 2014 och den andra 2017. I den senare har det kompletterats med frågor angående hjärtproblem. Svaren från dessa enkäter har analyserats tillsammans med den statistik som erhålls från Agria Breed Profile. Resultaten visar inte på några hjärtproblem. En hund är rapporterad med problem men dessa problem uppstod vid hög ålder på hunden. Resultaten stämmer också väl överens med information från Agria Breed Profile i den mening att det är återom som rapporteras som vanligt förekommande hos rasen.

Rasen har tre hälsoprogram listade hos Svenska Kennelklubben. Det gäller HD, ED och MH.

Bouvierklubbens krav för valphänvisning:

- Uppfödaren ska uppfylla SKK:s grundregler och vara medlem i Bouvierklubben.
- Föräldradjurens ED-status ua.
- Föräldradjurens HD-status A eller B.
- Föräldradjuren skall vara ögonlysta utan ärftlig förändring, enligt avelsrekommendationerna.
- Föräldradjuren skall ha genomförd MH med kryss i alla rutor, samt ruta 2 - 5 i moment 1a och 1c och kryss i ruta 1 - 3 i momentet skott.
- Föräldradjuren ska ha godkänd korning eller vara utställningsmeriterade enligt avelsrekommendationerna.
- I hänvisning av valp ska den information skrivas ut om föräldradjuren som finns att tillgå i SKK:s Avelsdata.

Bouvierklubbens rekommendationer för avel:

- Föräldradjurens ED-status ua.
- Föräldradjurens HD-status A eller B.
- Föräldradjuren skall vara ögonlysta utan ärftlig förändring. Ögonlysningsresultatet får ej vara äldre än 12 månader vid parningstillfället, fram tills det att hunden fyllt 7 år. Ändras till 12 månader i och med att nytt RAS dokument fastställs.
- Föräldradjuren skall ha genomförd MH med kryss i alla rutor, samt ruta 2 - 5 i moment 1a och 1c och kryss i ruta 1 - 3 i momentet skott.
- Föräldradjuren skall ha godkänd korning eller vara utställningsmeriterade med kvalitetsbedömningen "Good" i ukl eller junkl + "Good" i ökl eller bkl för olika domare alternativt 2 "Good" i ökl eller 2 "Good" i bkl för olika domare.

För utländsk hund gäller

- HD A eller B för hund från FCI-land. Resultat för hundar från icke FCI-land skall vara av SKK godkända som avlästa fria alternativt plåtarna lästa A el B på SKK.
- ED ua för hund från FCI-land. Resultat för hundar från icke FCI-land skall vara av SKK godkända som avlästa fria alternativt plåtarna lästa ua på SKK

Mentalitet och bruksegenskaper

Nulägesbeskrivning

Bouvier des Flandres skall vara lugn, sansad, klok och orädd. Med lugn menas att rasen noga analyserar varje situation innan den reagerar. Rasen skall ge intryck av intelligens, energi och djärvhets. Det är viktigt att den har fallenhet för arbete. Den bör bevara sina ursprungliga egenskaper som arbetande hund.

I rasens hemland används bouvieren som polis och tjänstehund även om användningen har minskat till förmån för andra raser som belgisk vallhund, malinois.

Mentalitet och bruksegenskaper i förhållande till rasstandard

I Sverige syns bouvieren alltför sällan på tävlingsbanorna. Det är synd, för rasen är en mycket kapabel och läraktig brukshund och utför oftast ett utmärkt nosarbete vilket är värdefullt i alla våra bruksgrenar.

Tittar man på MH-siffror och jämför med övriga raser så är den mindre lek- och gripandebenägen än genomsnittet. Däremot är hundarna oftast skottfasta och ytterst få tvingas bryta beskrivningen.

Mentalbeskrivning, MH

Under 2012 fastställdes en ny rasprofil gällande MH för bouvier des Flandres. Vid en jämförelse mellan rasprofilen och samtliga beskrivna bouvierers resultat noteras att rädlereaktionerna bör vara något lägre med tanke på dess ursprung och beskrivning i rasstandard. Det finns en sammanfattning på 678 hundar som presenteras i en tabell med detaljerad statistik på momentnivå. *Bilaga 2.*

Under de senaste 10 åren har 146 bouvierer MH-beskrivits. Av dessa har 143 känd mental status, då ägare har brutit 3 gånger. Samma period 2011–2020 har 305 hundar i rasen registrerats. Vilket ger ett snitt på att 48 % av våra hundar MH-beskrivs.

MH-spindlar.

I Lathunden kan man analysera MH-spindlar utifrån olika kriterier. Det kan vara i jämförelse med medelvärdet för alla bruksraser, i jämförelse med angiven rasprofil eller för enskilda hundar eller grupper av hundar i jämförelse med rasens medelvärde.

Jämförelse med rasprofil

Ett spindeldiagram som jämför utfallet mot det man kan förvänta sig av en bouvier ger ett helt annat utseende. Moment 5c som avviker från bruksmedelvärdet visar dock att bouvieren beter sig precis som den förväntade reaktionen utifrån rasens bakgrund och beskrivning i litteraturen. Den är dock betydligt mindre nyfiken än förväntat och även mer rädd än förväntat.

Spindeldiagram som jämför bouvieren med andra bruksraser samt mot den egna rasprofilen bilägges dokumentet.

Mentaltest, MT

När det gäller antal hundar som hittills kommit till mentaltest så är siffran ännu lägre och antalet har dessutom minskat de senaste åren. Mellan åren 2011 – 2020 är det 21 hundar som startat på MT. I procent är det 6,9 % av antalet födda hundar under perioden. Andelen godkända hundar är också låg. Endast hälften av de Bouvierer som kommit till start på ett MT har blivit godkända.

Jakt/kamplust och dådkraft är de svagaste sidorna medan tillgängligheten och skotten tillhör de starka om vi tittar på resultaten från de tidigare *mentaltesterna*.

Statistik över bruksprov och lydnadstävlingar

Tabell 7. Tävlingsstatistik, bruksprov och lydnadsklasser 2007 - 2019

	Antal hundar	Antal starts	0 pris	3:e pris	2:a pris/ Godkänd	1:a pris/ Uppflytt
Klass I /Startklass	685	2901	132	709	936	1124
Klass II /Klass 1	232	1022	74	378	301	269
Klass III /Klass 2	70	501	92	142	155	112
Elitklass /Klass 3	14	316	50	45	104	117
	Antal hundar	Antal starter	Ej godkänd	Godk	Uppflyttad/ Cert certp	
Bruks Appellklass	388	1060	223	517	310	
Bruks lägre klass	174	792	318	312	162	
Bruks högre klass	77	359	110	183	65	
Bruks elitklass	33	542	199	187	156	

Antal födda hundar under perioden 2007–2019 är 4856 och antal tävlande av dessa är 1780. Tillsamman har dessa hundar genomfört 10161 starter i någon tävlingsform. Ovan redovisas bruks och lydnad. Precis som hos andra raser så är det flest hundar och starter i de lägre klasserna och antalet starter i lydnadsklasser är större än i bruksklasserna.

Det kan vara intressant att se hur utfallet för godkända, uppflyttade och första pris ser ut i förhållande till antalet starter och det är glädjande nog ganska lika mellan klasserna.

De totala siffrorna säger en del men vi ser tyvärr ett sinande antal startande hundar i jämförelse med antal registrerade hundar. Antal hundar som var aktiva på tävlingsplanen hade sina glansdagar för hundar registrerade mellan åren 1980 - 1994.

Mål

Kortsiktiga mål

För MH gäller det bland annat att arbeta mot att rädlereaktionerna blir lägre.

Genom ett välplanerat avelsarbete kan vi styra i den riktning som är önskvärt för rasen, att våra hundar fungerar bra i sitt sociala sammanhang och inte har utpräglade rädslor eller aggressivitet.

Inom en femårsperiod bör antalet MH-beskrivna hundar öka från 48 % till 60 %. Antal starter på Mentaltest bör öka till 10 % av populationen.

Långsiktiga mål

Andelen hundar som MH-beskrivs, mentaltestas samt startar på bruksprov sjunker vilket påverkar möjligheten till att ta fram bra och säkra avelsstrategier.

Ett långsiktigt mål är att få fler hundar till MH-beskrivning och MT. Vi ska också verka för att öka intresset för att pröva hundarna på olika typer av arbetsprov. Det kan vara bruksprov och tjänstehundsprov eller liknande.

Inom en tioårsperiod är målet att 70 % har känd mental status samt att 20 % av de födda hundarna har genomfört mentaltest.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Uppfödarna har ett stort ansvar att föra ut informationen till valpköparna men rasklubben har ett lika stort ansvar att förse uppfödarna med informationsblad och andra skrifter att dela ut till valpköparna. Klubben ämnar ta fram en bra rasbeskrivning som ska kunna ses som en handledning till ett bra liv med en bouvier och vad man behöver göra för att ta vara på rasens egenskaper. Det kan vara av värde med en rasspecifik handledning, för likväl som man inte vill ha en instruktionsbok till en Volvo om man köpt en Mercedes så är man inte betjänt av en rasbeskrivning för drever eller chihuahua om man köpt en bouvier.

Klubben kommer utöver detta att verka för att arrangera MH i egen regi i samarbete med lokalklubb.

Exteriör

Nulägesbeskrivning

Exteriörbeskrivning

År	antal	varav godkända	ej godkända
2011	0		
2012	7	7	
2013	3	3	
2014			
2015	1		1
2016	8	7	1
2017	7	7	
2018	1	1	
2019	2	2	
2020			
Totalt	29	27	2

2011-2020 är 305 bouvierer registrerade och av dessa är 9 % Exteriörbeskrivna. Under de senaste 10 åren har endast 27 hundar en godkänd Exteriörbeskrivning.

För att få fler hundägare att exteriörbeskriva sin bouvier har rasklubben beslutat att det alltid ska finnas möjlighet till detta i samband med den årliga rasutställningen. Under flera år har klubben rabatterat priset för beskrivning.

Exteriöra överdrifter

2014 efterfrågade SKK hos rasklubben en lista över eventuella exteriöra överdrifter. En arbetsgrupp tog fram följande punkter som något för exteriördomare att tänka på:

1. Könsprägel: Det absolut viktigaste är att man kan se om det är en tik eller hane, utan att känna efter. Var observant på storlek.
2. Överdriven frisering: Se upp med användning av diverse pälsförbättrande medel. Idag är det vanligare utomlands men kommer, om dessa hundar premieras, att utökas även av svenska utställare. Förutom att känna på pälsen kan man ganska tydligt se om behåringen på benen rör sig, eller inte.
3. Tandförlust: Det är endast tillåtet att sakna en (1) P1. Avsaknad av fler P1 eller annan tand är ett diskvalificerande fel. Idag premieras hundar med tandförluster, på utställning, av en del domare.

2017 efterfrågade SKK viktiga punkter att skicka med i följebrev till de domare som ansökt om att få utöka sitt rasregister med bouvier des flandres. Nedan listas de punkter som rasklubben skickade in som svar:

1. Premiera aldrig skygga, ängsliga eller hundar som inte låter sig hanteras. Bouvieren ska vara en trygg stabil hund.
2. Den ska vara väl musklad med fria rörelser och får absolut inte upplevas som tung och klumpig.

3. Bouvieren skall visa upp sig själv, utan att handlern håller upp huvud eller svans.
4. Allvarliga fel som påverkar funktion i arbete skall dömas hårdare än kosmetiska fel.

Det finns hittills inte så många exteriörbeskrivna bouvierer men det är ändå värt att titta på.

I stort sett så är det få avvikelser utifrån exteriörbeskrivningsprotokollet. Men det finns ändå några avvikelser att beakta. Anmärkningar kopplat till huvudet är att det finns noteringar om något smala skallar och något långa nospartier. Det kan ge intrycket av ett långsmalt huvud vilket inte är såsom huvudet beskrivs i standarden. Öronen får också noteringar om att de är något högt ansatta och något lätta.

Det som ger kraftigaste avvikelserna hör till framstället. Där noteras att överarmsvinkeln är något brant och för 7 hundar något lite mer brant. Detta tillsammans med att armbågarna är lösa i rörelse visar på att det är något som ska beaktas i rasen. Det finns också en del överrepresentation för något trånga rörelser såväl framifrån som bakifrån, även noteringar om något hastrånga hundar.

När det gäller storleken så är medelhöjden för hanar 65,5 cm och för tikar 61,8 cm. Bouvieren ska vara kvadratisk och det kan noteras från exteriörbeskrivningen att de är nästan det, endast något längre än höga. Hanarna har en medellängd på 67,4 cm och tikarna har en medellängd på 64,3 cm. Medelvärdet på bröstdjupet för hanar är 30,3 cm och för tikar 27,3 cm. Det utgör ungefär 45 % av höjden för båda könen.

Efter 2019 års Exteriördomarkonferens fick vi rapport om vad vår rasrepresentatör Rob Douma tryckte extra på att domarna ska se upp med.

1. Tänk funktion!
2. Var observant på vinklar och rörelser. Rasen ska inte ha flashiga rörelser. En korrekt vinkling i bakställ ger de effektiva rörelser en bouvier ska ha.
3. Pälsen. Sträv/krispig.
4. Friseringen. Ögonen ska synas.

Mål

Kortsiktiga mål

Åren 2011–2020 har 29 hundar exteriörbeskrivits. 2 blev ej godkända p.g.a. diskvalificerande färg. Under en femårsperiod bör antalet exteriörbeskrivna hundar öka från 9 % till 15 %.

Långsiktiga mål

Det långsiktiga målet är att bevara Bouvier des Flandres som den brukshund den är tänkt att vara. Dess fysik, rörelser och förmåga att utföra sitt arbete får aldrig stå tillbaka för det rent utseendemässiga.

När det gäller exteriör, måste fler hundar exteriörbeskrivas för att man på ett tillförlitligt sätt skall kunna mäta och utvärdera försämring eller förbättring av exteriöra detaljer hos vår ras. Målet är att över en tioårsperiod ska 30 % vara exteriörbeskrivna.

Uppfödarna bör hålla sig uppdaterade med vilka exteriöra egenskaper som bör förbättras och ta med den aspekten när de utser avelsdjur.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Informera om betydelsen av en exteriör, anpassad för en aktiv och hållbar bruks/tjänstehund.

Verka för att antalet exteriörbeskrivna hundar ökar.

Informera kontinuerligt om vad som syns i sammanställning av exteriörbeskrivarprotokoll, såsom vilka de vanligaste felen är och om någon stor förändring syns. Rasklubben bör alltid ordna med möjligheten att exteriörbeskriva i samband med rasklubbsutställningen. Samt verka för att fler exteriörbeskrivare klass 1 utbildas, och att dessa har en geografisk spridning i landet.

Verka för att behålla den sunda, friska och i stort sett korrekta ras vi har idag.

Summering (sammanfattning)

Prioritering av viktiga kortsiktiga och långsiktiga mål

Då vår bouvier ska förbli en sund, arbetande brukshund är samtliga delar lika viktiga:

Hälsa - Mentalitet - Arbetsduglighet - Exteriör

Vi ska prioritera avel som gynnar avkommas möjlighet till ett liv utan hälsostörningar.

- Fler individer måste Hd röntgas.
- Fler individer måste Ed röntgas.
- Fler individer måste ögonlysas.
- Det är mycket önskvärt att det finns ovanstående undersökningsresultat även på syskon till blivande avelsdjur.

Vi ska arbeta för att aldrig använda hundar med rädslor i avel.

- Vi ska informera om mentala egenskapers arvbarhet och dess betydelse genom våra informationskanaler och föreläsningar.
- Vi ska informera om varför fler bouvierer måste MH-beskrivas och Mentaltestas.
- Uppfödarna måste påverka sina valpköpare bättre så att de låter MH beskriva sina hundar, till exempel genom att anordna MH för hela kullen.

- Vi ska verka för att hundar som har värdesiffror 4 eller 5 på rädslor eller kvarstående rädslor inte används i avel:
 ”----Inte heller använda hund till avel som uppvisar beteendestörning i form av överdrivna rädlereaktioner eller aggressivt beteende i oprovocerade eller för hunden vardagliga situationer” (SKK:s grundregler utdrag ur punkt 2:3).

Vi ska verka för att bevara vår bouviers ursprungliga egenskaper som arbetande hundras.

- Vi ska informera om vikten av att prioritera avel som gynnar god funktion.
- Vi ska verka för att ge information, tips och råd om olika träningsmetoder och inriktningar vilket kan väcka intresse för de olika verksamhetsområdena som finns.
- Vi ska fortsätta anordna bruksläger.
- Vi ska verka för att det visas upp arbetande bouvierer på sociala medier, på medlemsaktiviteter, hos uppfödarna. Detta kan vara en början till att fler får upp ögonen för vår ras som en bra allround brukshund.

Vi ska arbeta för att få fler hundar exteriörbeskrivna för att på ett tillförlitligt sätt kunna mäta och utvärdera försämring eller förbättring av exteriöra detaljer hos vår ras.

- För att kunna utföra arbete är det viktigt att beakta exteriöra avvikelser. Vi måste kontinuerligt lägga ut information på hemsidan från Exteriörbeskrivarprotokollen. Till exempel ser vi att rasen har avvikelser vad gäller branta överarmsvinklar, lösa armbågar i rörelse och trånga rörelser i bakställ, denna information måste nå ut till uppfödare och medlemmar.
- Utifrån ovanstående punkt är det viktigt att uppfödarna tar hänsyn till information från exteriörbeskrivningsprotokoll vid val av avelsdjur.
- Rasklubben ska även informera presumtiva valpköpare via hemsidan om exteriöra avvikelser.

Vi ska arbeta för att få betydligt fler hundar som ED- HD- och Ögonundersöks för att få säkra siffror på utfallet samt ha en bra överblick på hälsoläget hos rasen.

- Vi ska lägga ut resultat på röntgen och ögonlysningar på hemsidan.
- Vi ska informera om och uppmana hundägarna att varje år fylla i vår Hälsoenkät.
- Vi ska verka för en öppenhet om hundars sjukdomar och undersökningsresultat för att bevara vår ras så frisk som möjligt.

Plan för fortsatt arbete i klubben

- Klubben ska fortsätta arbetet med att försöka få till både MH och MT varje år.
- Klubben ska fortsätta att anordna rasutställning med möjlighet till exteriörbeskrivning varje år.
- Klubben ska fortsätta anordna träningsträffar och bruksläger varje år.

- Klubben ska arbeta mer för att få till uppfödarträffar och/eller avelskonferenser varje år.
- Klubben ska fortsätta ha länk till Hälsoenkät på hemsidan och uppmana alla bouvierägare att fylla i den 1 gång per år.
- Klubben ska publicera hälsodata, statistik från exteriörbeskrivarprotokoll och MH på hemsidan.
- Klubben ska verka för att tips och råd för träning samt tävlingsresultat läggs ut på hemsidan.
- Klubben ska fortsätta skicka ut informationsbrev till medlemmarna och i dem ta upp saker som vikten av att vi har statistik på vår ras för att kunna utvärdera försämringar och förbättringar i alla delar, exteriör/hälsa/mentalitet/arbetsduglighet.

Bilaga 1

Version	Datum	versionshistorik
0.1	20150211	Arbetsversion 0.1
0.2	20151216	Arbetsversion 0.2
0.3	20171108	Arbetsversion 0.3
0.4	20171126	Arbetsversion 0.4
1.0	20190101	Version 1 utskickad på remiss till uppfödare
	20190205	Version 1 inskickad till Avel o Hälsa, SBK
	20190205	Version 1 återskickad till oss med kommentarer
1.1		<p><i>Arbetsversion 1.1</i></p> <p><i>Medlemmar läggs till jämte uppfödare i text. Förtydligande text gällande kullstorlek. Avelsdjur från andra länder, vilka länder skrivs ut. Mål delas upp i kortsiktiga och långsiktiga, en rubrik var med målen under varje rubrik. Mål på antal födda och en inavelsgrad som båda går att mäta. Strategier ihop med mål. Valphänvisning i en sammanfattning på slutet likaså rek för avel.</i></p> <p><i>Ändring av text med enbart de viktigaste momenten på MH som passar in på rasstandard, dåligt att förbättra och bra som behålla. Tabell, betyg ändras till värdesiffra. Ändra ej mätbart mål, start MH/bruks. Strategi läggs till. Mål delas upp och förtydligas. Ändring av strategierna. Förtydligande text om rädsla. Valphänvisningskrav och avelsrekommendationer läggs till. Råd från SBK; i en sådan liten ras kan många och hårda krav försvåra aveln. Sätt gärna färre krav och mer rekommendationer så att ni får fler kullar hänvisade inom klubben.</i></p>
2.0	20190317	Version 2.0, kallat slutdokument 4, går ut till samtliga medlemmar. Kommentarer inkommer om att Begäran om ändring av Hälsoprogram och beslut om ändrade valphänvisningsregler saknas.
2.1	20190319	Arbetsversion 2.1. inskickad begäran om ändring i hälsoprogrammet, nya valphänvisningskrav, eventuell omskrivning av avelsrekommendationer utifrån beslut om ändring i hälsoprogram skrivs in. Kommentarer inkommit: Sidnummer saknas, versionshistorik saknas, versionsnummer fel, Sid.6. Hänvisning till historik. Sid.6. Tillägg till statistik, år 2017 och 2018. Sid.6. Tabell 1, kommatecken tillagt i siffran under 2008 inavelsgrad. Sid.7. Text ändras till siffra för rekommendation inavelsgrad. Sid.7. Grammatisk ändring i text. Sid.7. tabell 2. Sid 8. Tydligare text under kortsiktiga mål. Sid. 9. Beräkningsfel rättat. Beräkningsfel summa rättat. Sid. 13. Felaktigt ordval, "ska" ändras till "har". Sid. 13 Nya valphänvisningskrav har tillkommit. Sid.27. Tillägg i %
2.2		Arbetsversion, kallat version 6. Genomgång och ändringar efter inkomna kommentarer. Sid. 12. Tillagt SKKs avslag.
3.0	20200831	Slutdokument, kallat version nr 7. Sista granskning, tagit bort kommentarer. Dokumentet skickat på remiss till medlemmarna.
3.1	20200927	Ändringar efter inkomna kommentarer. Text har lagts till under inledning. Text har lagts till under Hälsa, underrubrik HD, underrubrik ögon samt under strategier och avelsrekommendationer. Text har lagts till under Exteriör. Text har lagts till i Sammanfattning.
3.2	20201009	Dokument klart för remiss till uppfödare och medlemmar. Arbetsversionen döps om till version 3.2. vilket mer hänvisar till dokument som inte går under benämning arbetsversioner. Reviderat avsnitt avseende ögon

3.2	20201012	Utskick av remiss till medlemmarna
3.2	20201101	Slut remisstid. Inga synpunkter inkommit.
3.2	20201102	Dokumentet skickas in till SBK Avel och hälsa.
3.2	20201202	Synpunkter från SBK Avel och hälsa på ändringar som ska göras innan godkännande.
3.3	20210105	Ändringar enligt SBK:s synpunkter. Ny slutversion skickas in på nytt.

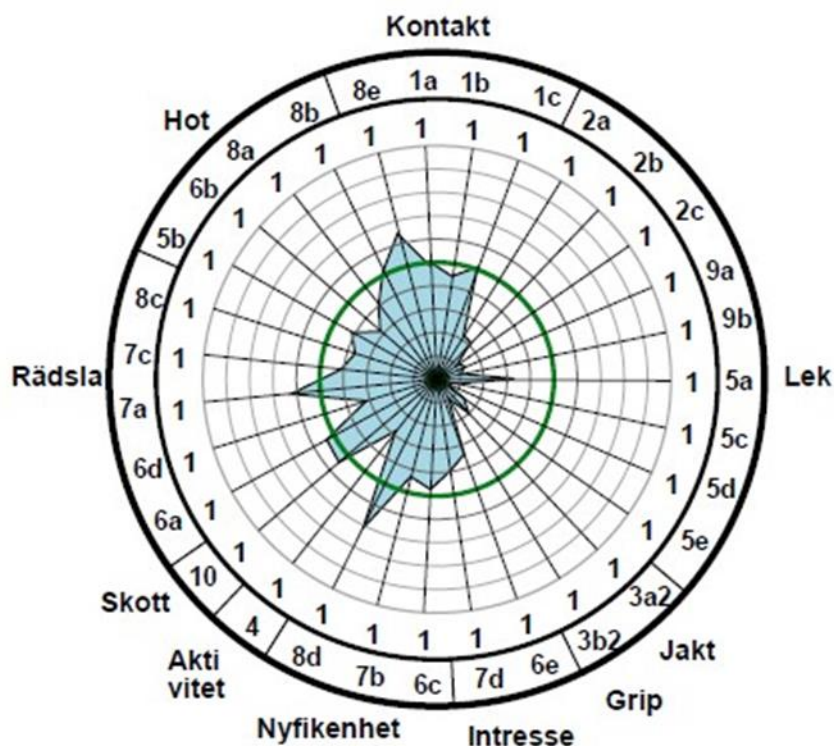
Bilaga 2

Detaljerad MH-statistik

Moment	Antal	Ras- profil	Medel	Typvärde	Median- värde	Betyg i %				
						1	2	3	4	5
1a Kontakt hälsning	695	4	3,74	4	4	0,72	3,60	22,59	66,91	6,19
1b Kontakt samarbete	695	3	3,25	3	3	4,03	10,22	44,03	40,00	1,73
1c Kontakt hantering	695	3	3,29	4	3	3,74	13,96	33,67	46,91	1,73
2a Lek 1 Leklust	695	3	3,10	4	3	7,91	18,13	33,67	36,40	3,88
2b Lek 1 Gripande	695	3	2,80	3	3	16,26	16,26	41,15	23,45	2,88
2c Lek 1 Dragkamp	695	3	2,37	1	2	43,08	9,08	22,62	17,87	7,35
3a 1 Jakt Förföljande	695	2	2,27	1	2	39,22	20,26	17,22	22,00	1,30
3a 2 Jakt Förföljande	695	2	2,31	1	2	44,94	11,71	13,87	26,30	3,18
3b 1 Jakt Gripande	695	2	1,50	1	1	64,98	24,89	7,09	2,03	1,01
3b 2 Jakt Gripande	695	2	1,61	1	1	64,69	20,55	7,24	5,07	2,46
4 Aktivitetsnivå	695	3	2,77	2	3	0,29	45,80	34,20	17,54	2,17
5a Avst lek Intresse	695	3	2,60	3	3	5,07	37,25	52,90	4,49	0,29
5b Avst lek Hot/Agg	695	1	1,35	1	1	81,59	9,57	5,51	1,30	2,03
5c Avst lek Nyfikenhet	695	2	2,00	1	1	56,23	16,81	9,13	7,97	9,86
5d Avst lek Leklust	695	2	1,69	1	1	63,33	18,41	9,13	5,94	3,19
5e Avst lek Samarbete	695	2	1,60	1	1	66,52	13,04	17,25	2,46	0,72
6a Överrask Rädsla	695	2	3,10	3	3	3,05	19,16	49,93	23,22	4,64
6b Överrask Hot/agg	695	1	1,55	1	1	59,80	29,17	10,30	0,73	0,00
6c Överrask Nyfikenhet	695	4	2,78	2	2	11,18	41,94	20,17	13,79	12,92
6d Överrask Kvarst rädsla	695	1	1,87	1	1	53,27	20,75	16,69	7,26	2,03
6e Överrask Kvarst intr	695	1	1,62	1	1	55,30	31,35	13,06	0,29	0,00
7a Ljudkänsl Rädsla	695	2	2,88	3	3	11,35	18,34	51,67	11,94	6,70
7b Ljudkänsl Nyfikenhet	695	4	3,49	5	4	5,39	29,40	14,70	14,85	35,66
7c Ljudkänsl Kvarst rädsla	695	1	1,47	1	1	74,49	13,27	8,02	3,79	0,44
7d Ljudkänsl Kvarst intr	695	1	1,54	1	1	61,66	26,68	11,66	0,00	0,00
8a Spöken Hot/agg	695	3	2,23	3	2	25,40	33,87	37,08	3,50	0,15
8b Spöken Kontroll	695	4	3,75	4	4	2,48	7,15	26,57	43,36	20,44
8c Spöken Rädsla	695	2	2,67	2	2	23,36	28,47	21,75	14,31	12,12
8d Spöken Nyfikenhet	695	4	3,07	5	3	19,56	19,56	19,56	20,58	20,73
8e Spöken Kontakt	695	3	3,49	4	4	5,26	7,15	29,93	52,26	5,40
9a Lek 2 Leklust	695	3	2,69	3	3	21,31	20,73	31,97	23,50	2,48
9b Lek 2 Gripande	695	3	2,35	1	3	41,75	7,30	30,80	18,10	2,04
10 Skott	695	1	1,74	1	1	61,61	22,48	6,72	3,07	6,13

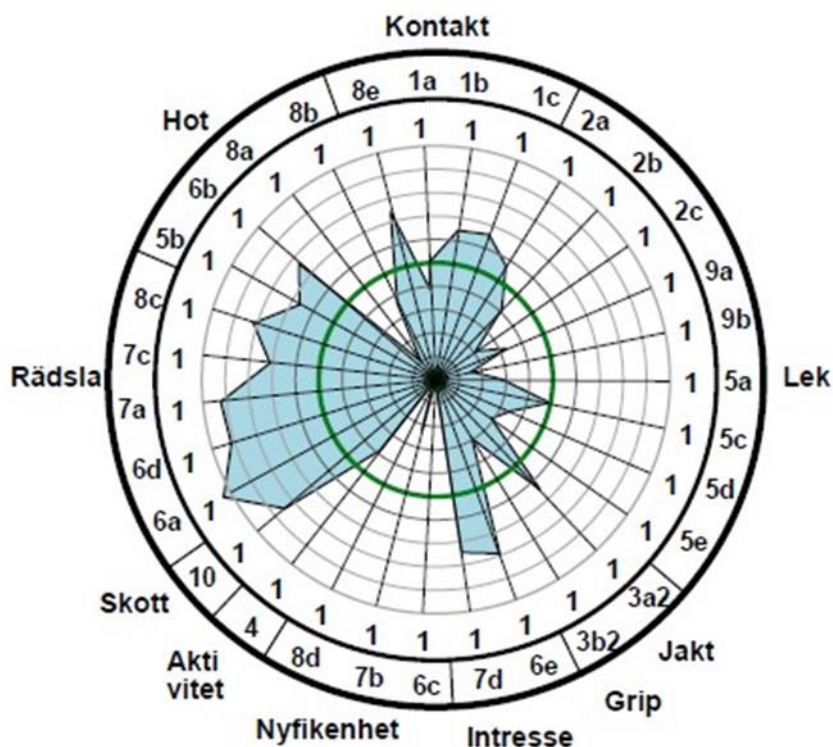
Bilaga 3a. MH spindlar

a) Jämförelse mot brukshundsmedelvärdet

Sammantaget så visar rasen stora avvikelser från medelvärdet för brukshundar på de moment som ska beskriva lek, jakt och gripande medan det för övriga moment inte skiljer sig åt så mycket. Medelvärdet för alla brukshundar på moment 5c, Nyfikenheten vid avståndleken, är 2,8 och för bouvier 2,0. Diagrammet kan ge sken av större avvikelser men avståndet mellan skalstrecken är 0,2. Moment 6a, Rädslereaktion vid överraskning är i stort sett lika mellan bouvier och alla andra bruksraser.

Bilaga 3 b) Jämförelse med rasprofilen

En spindel som jämför utfallet mot det man kan förvänta sig av en bouvier ger ett helt annat utseende. Avståndet mellan skalstrecken är även här 0,2. Moment 5c som avviker från bruksmedelvärdet visar dock att bouvieren beter sig precis som den förväntade reaktionen utifrån rasens bakgrund och beskrivning i litteraturen. Den är dock betydligt mindre nyfiken än förväntat och även mer rädd än förväntat.